

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donošenjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utruživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši, pribrojena pisma i zahtjev tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nepriskrivena pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Veleizdaja.

Austro-ugarska država svako malo odkriva u svojoj sredini koju veleizdajnici zavjeru. Čas su joj veleizdajnici Česi, čas Talijani, čas Hrvati stranke prava, čas Srbi. Osobito amo na jugu tih veleizdajnica imala od preko četrdeset godina skoro uviek, tako da je pravo čudo kako ovi veleizdajnici nisu već pouzbili sve predstavnike države i kako nisu već uspjeli u svojoj radbi, da od države odciepe barem sve krajeve do Graca i Budimpešte. A to čudo nije se dogodilo samo za to, što državu spasavaju Argusi, Nastići i ostali plaćenici, jer baš ovi te veleizdaje odkrivaju i krive na vrieme predavaju u ruke pravde.

Evo ove veleizdajnike zavjere nami su uprav smješne, jer još nije kroz toliko godina nikomu ni vlas s glave dignut, jer još nije ni pokušao bilo kojeg ustanka ili slično, a Rakovićki pokušaj bio je samo na propast onih, koji su se dali u stupicu, od narodnih vragova postavljeni. A smješnije su ove veleizdajnike zavjere, kad se promisli, da su im duša ljudi, koji ne drže ni do otačeništva ni do poštenja, već sve to prodaju državi, koja preko njih spasava svoju moć, svoju veličinu, svoje jedinstvo.

Jest, po tomu Austro-Ugarska imala bi Pjetrotićima, Nastićima i mnogim još plaćenim špijunima da zahvali svoju moć. Sto njoj služi vojska, oružje, diplomacija? Ništa, jer eto šaka uslijenih glava mogli bi se odhraviti svemu tomu, a samo Nastići veći su od uružane sile ciele monarhije. Nastići, koji služe bosanskoj vladi, crnogorskoj i eto austro-ugarskoj.

Zar to nije smješno? Bilo bi, da nije žalostno. Bilo bi, da nije naperon proti zakonitom željam hrvatskoga naroda.

U času kad hrvatski narod svim zakonitim sredstvima borí se proti prevlasti Magjara i za to, da se izpune zakletve i zakoni, eto u tom času upriličiva se hajka veleizdaje.

A što je veleizdaja? Wekerle je rekao, da je stranka prava veleizdajnica po njezinom programu. Dakle veleizdaja je za Hrvate jedinstvo Hrvatske; veleizdaja je njezina samostalnost; veleizdaja i njezina sloboda; veleizdaja je boriti se proti prevlasti Magjara. A jer su Srbijani samostalci Banovine Hrvatima pomagali, da se odvraju Magjarama; jer su se svim mogućim zakonitim sredstvima borili proti magjarskom panduru Rauchu, i oni su sudionici hrvatske veleizdaje. Treba te samostalce uništiti, onemogućiti i tim je uništen, onemogućen odpor hrvatskoga naroda.

To je plan, a Argusi i Nastići učiniti će sve, da se taj plan oživotvori.

I oni su svoju učinili. Sada se puni tamnice ljudi ili nevinih ili nepametnih. Oni će, nema dvojbe stradati, pa makar i ne bili krivi, jer tako fioče Magjari, tako hoće njihov pandur Rauch, tako interes velike politike, koja treba da ima u ruci dokazu, da su Hrvati buntovni s toga, što se opiru prohtjevima Magjara.

Nad Hrvatskom se nadvijaju crni oblaci. Silovitost Magjara hoće da dodje do cilja i za to je tu veleizdaja.

Sada će nastupiti progoni, zatvori, osude. Ali zar misle Rauch i njegov gospodari, da će tim uništiti hrvatski odpor? Uverjeni smo, da bi svaki takav uspjeh bio časovit, jer Hrvatska je proživila mnoge veleizdaje, izgubila je mnogo svojih plemenitih sinova, ali ona nije još klonula, niti će, jer se drži u svojoj borbi prava i zakona.

Ako je pravo i zakon veleizdaja, onda naravno da bi bilo sve svršeno.

Nego ipak, gdje se u istini poradaju veleizdajnički pokreti, gdje se džiz bune, gdje vladaju bombe i dinamit, gdje na koncu konca ti pokreti revolucionarni uspjevaju, i gdje ih nije moguće zapričiti trajno?

Povijest i život nas uči, da se sve to dojadje gdje se gaze zakoni, gdje se svrječava narodni život potpaćenih, gdje se silom hoće odvratiti od narodne staze, pripovedujući vjeru o zlatnom teletu.

Ali ponjenja i razočaranja bilo je i pre-

nje, sramotivo i neznanje dosta su izrabili u sruši pogibao, u smrt, kao na pri.

Povijest i život nas uči, da nijedna država nije uspjela u progonima, nego samo časovito.

Dakle, kad bi u istinu nastupili progoni i žrtve među Hrvatima Banovine, zar se ne bi spor poštrio, zar bi Rauch mogao misliti, da je uspio?

Nego, hrvatski narod još vjeruje u moć prava i zakona, on nije još izgubio ustrpljenja, ustrajnosti, on može još mirno čekati, njemu se ne treba izlagati, on je još toliko pametan, da se drži zakonitih sredstava.

A do vlastodržaca je, da ovo uvjerenje u našem narodu uvrste, do njih je, da ne stvaraju zdvojno razpoloženje, do njih je, da u Hrvatskoj ne samo ne bude veleizdajnik, da ne narod bude i najveći stup moći i veličine kraljevstva.

Za to ne treba veleizdajnika preko plaćenih špijuna tražiti i stvarati, nego je dosta upoznatiti pravo na svoje pristolje, dosta je dati našim, koja vodi njih, pokrenuti i ostalu braću širom domovine, da narodnoj borbi dade plemenite oblike: demokratizaciju i civilizaciju. Ovakva borba, koja će se voditi radi naroda, a ne radi stranaka i pojedinaca, odgovarat će vremenima, u kojima živemo, i dovesti će kačno naš narod do cilja jedinstva, slobode, nezavisnosti i blagostanja.

Stranka prava, i ako je bila proglašena od Wekerli veleizdajnicom, ima tu zadatak, da u našem narodu zavlađa pravo. Ne uspije li ova stranka, da to pravo oživotvori, neće biti krvnija njezina, što vlastodržcima neće pomoći nikakvi progoni.

Povijest je najbolja učiteljica života.

U ovim težkim časovima za naš narod vlastodržci se ne mogu nadati, da bi hajkom na Srbie samostalce i na njihove urote mogli oni skrenuti naš narod od puta, kojim je krenuo. Taj put zove se pravo i vjernost svojoj domovini. Tim putem Hrvati će doći do pobede.

Naš narod u današnjim težkim časovima može samo još doći do stalnog uvjerenja, da mu samo sloga može pomoći. On se na progon Srbia neće dati, jer ciela ta stvar veleizdaje nije njegov posao.

To je posao onih, koji hoće da robskim lancima sapnu našu domovinu.

Pismo iz Trsta.

Citali ste po raznim novinama veličanstveni uspjeh slavenskog slavlja dneva 9. t. m. u ovom gradu, kadno je „Narodna Radnička organizacija“ slavila svoju prvu godišnjicu i razvila svečanoj svoj barjak. Ne ču da Vam za to potanko opisem celi ovaj znameniti dogodaj, ovu velebnu manifestaciju Slovenaca i Hrvata, koja za Trst znači novo vrijeme, novi razvoj političkih odnosa.

Znamenito je to, da je baš u času ove svečanstvenosti osvanuo u sred bielog Trsta novi krasni list, tjednik, kao glasilo „Narodna Radnička organizacija“ u Trstu pod naslovom „Narodni Delavec“, koji će muževno i uztrajno da

uplije na stanju u Bosni i Hercegovini moglo bi se debitati. Reichsrat će se sastati tek u studenom pa mu do božića ostaje jedva šest nedjelja za razprave. Posljedica će biti novi proračunski provizorij za 1909.

Razpust sabora u Karlovcima. Po vie-

stimu iz Ischla vladar će uzkratiti svoju sankciju izboru vladike Zmajeviću za kartavčnoga patrijarha, te će razpustiti sadašnji narodnočrveni sabor. Novi bi se saborski izbori imali doskora ovršti. Novomu će saboru biti namjenjeni zadataci, da će se do sáziva novoga sabora polučiti sporazumak između ugarske vlade i saborske većine glede osobe za patrijektanskim nezanimnim težnjama.

Baš iste prilike, koje porodiće maticu u Trstu, dadoše život i njezinom mezičetu u Puli. Vidje neprijatelji, da se naš narod počeo buditi i jer su naslutili, da će odzvoniti njihovom bezdušnom gospodstvu, čim se naše prenun iz sna, poslaše nove apoštole, da naše odvrate od narodne staze, pripovedujući vjeru o zlatnom teletu.

Ali ponjenja i razočaranja bilo je i pre-

nje, sramotivo i neznanje dosta su izrabili

svoju probudjenu svist posveti dobroti svojoj i domovini.

U godinu dana života nisu se stvorila čudesa, ali tomu se nije bilo ni nadati. Trije, zamišljeni, ali odlučni i mladi stoje naši pregaoci na nepreglednoj i neizoranoj narodnoj iznudi i znaju da će samo ustrajnim radom izčupati iz nje visoki korovi i drač, a da će ih onda čekati novi posao i novi znoj, da na toj njivi siju i žanju.

Truda bit će u izobilju, ali zar da se boje rada, kad je njiva toli plodna, dok im u žilama struji krepak, mlađenacki život?

Već prve mišice, u danima povoja organizacije, prevrnuše toliko ledine, da i neprijatelji obuzbijno računaju s njima. A što će biti tko onda, kad će vrste organizacije pomnožati svi oni, koje drži daleko od nje ili nesvesti, ili zasipljenost, ili malodost?

Slavensku će vojsku sačinjavati onda svi hrvatski i slovenski radnici na Primorju, u Dalmaciji, u Kranjskoj, Koruškoj i Štajerskoj, a misao, koja vodi njih, pokrenut će i ostalu braću širom domovine, da narodnoj borbi dade plemenite oblike: demokratizaciju i civilizaciju. Ovakva borba, koja će se voditi radi naroda, a ne radi stranaka i pojedinaca, odgovarat će vremenima, u kojima živemo, i dovesti će kačno naš narod do cilja jedinstva, slobode, nezavisnosti i blagostanja.

U tom smjeru počelo se eto raditi pod lozinkom: Jesmo i ostajemo narodni radnici!

Ovakim krasnim mislima „Narodni Delavec“ bodri narodne radnike, a mi smo više nego uvjereni, da će to po drenje naći odziva i da će se cijeli hrvatsko radništvo Dalmacije, koje je okupljeno u svojim zadrugama priključiti zanosno „Narodnoj Radničkoj Organizaciji“.

Bilo u sto dobrih časa!

Političke vesti.

Ugarska i Austrija. Između objiju polovina monarhije razvio se je u posljednje vrijeme tih carinski konflikt. Prema ustanovama novoga trgovackoga ugovora austrijska je vlast naime počevši od 30. lipnja otkazala jeftinije tarife, što ih je bila odobrila u tranzitnom prometu. Time je oštećen gospodarski izvoz Ugarske, što ide na zapad, Ugarska je vlasta na to uzvratila time, da je u tranzitnom prometu austrijskoj vlasti zatvorila balkansku trižiju.

Promjena u austrijskom ministarstvu. Beckov će se kabinet još prije sastanka Reichsrata preustrojiti. Popunit će se samo mjesto njemačkog ministra, pošto je Prade privolio samu na to, da još preko praznika vodi poslove. Sve ostale promjene obaviti će se tek 2. prosinca. Ministarpredsjednik želi pregovore o promjenama u kabinetu otegnuti na što kasnije vrijeme. Delegacije se sastaju 25. rujna, a s obzirom na dogodaju u Turskoj i njihov upliv na stanje u Bosni i Hercegovini moglo bi se debitati. Reichsrat će se sastati tek u studenom pa mu do božića ostaje jedva šest nedjelja za razprave. Posljedica će biti novi proračunski provizorij za 1909.

Razpust sabora u Karlovcima. Po vietima iz Ischla vladar će uzkratiti svoju sankciju izboru vladike Zmajeviću za kartavčnoga patrijarha, te će razpustiti sadašnji narodnočrveni sabor. Novi bi se saborski izbori imali doskora ovršti. Novomu će saboru biti namjenjeni zadataci, da će se do sáziva novoga sabora polučiti sporazumak između ugarske vlade i saborske većine glede osobe za patrijektanskim nezanimnim težnjama.

Rumunji u Ugarskoj. Aradski rumunjski list „Tribuna“ javlja, da će rumunjski zastupnici obdržavati od 16. do 19. kolovoza u Aradu skupštinu. Isto tako će se prirediti jedanaest pučkih skupština o novoj izbornoj reformi, gdje će pojedini rumunjski zastupnici polagati takodjer račun o svom političkom dje-lovanju.

Protiv izborne reforme u Ugarskoj. Ovih dana polagaju je predsjednik narodnog kluba dr. Teodor Mihail račun pred svojim iz-

nicima. Tom prilikom došlo je da bongurno negovanja protiv pluralnog izbornog prava. Skupština je konačko privratio rezoluciju za opće izborno pravo, u kojoj se pozivaju nemajarski narodi, da zauzmaju stanovište prema izbornoj reformi grofa Andraša-a, koja se osniva na pluralnom pravu glasa.

Skupština u Pragu. U Pragu su u nedjelju bile dvije velike pučke skupštine u prilog čeških manjina. Prvu su skupština u kraljevskim Vinohradima priredila sva češka društva, a drugu su sazvali češki socijalisti. Obje su skupštine mireno protekle.

Banjalukačka afra. Sarajevski Srbici potveli su akciju, da se izposluje revizija banjalucke parnice radi veleizdajstva, i da se nova parnica provede pred redovitim civilnim sudom.

Ustav u Turskoj. U turskim se je listovima razvila živahnja razprava o predstojećim saborskim izborima. Carigradski pretek i ministar unutrašnjih posala izjavio urednički „Tenina“, da će se u Carigradu prije morati obaviti občinski izbor. „Ikdani“ spominjava, što je inteligencija izključena od izbora, i prepravljena za Tursku ograničeno izborno pravo. Mladoturski je odbor izlazio u Anatoliju više svojih članova, neka upute narod, da bira u parlament odboru počuđne zastupnike. U razgovoru sa suradnikom parničkog „Matina“ izjavio je novi veliki vezir Kiamil-paša: „Ako bude potrebno, morat će parlament promeniti ustav. Mladoturski odbor ne može na svoju ruku izvesti ovaj zadatak. Pravo deportacije morat će odsele vršiti vlada, a ne sultana. U vanjskoj politici želi Turska status quo, a kod kuće što više korisnih reforma. Bude li se očuvao mir, poduzet će se kod velevljosti koraci, da prestane nadzor nad Makedonijom.“

Iz hrvatskih zemalja.

Sokolski slet u Sušaku. Za ovaj slet koga priređuje Zrinjsko-Frankopanska sokolska župa, dne 7. i 8. rujna ov. god. uz sudjelovanje cijelogokupnog hrvatskog sokolstva, čine se u Sušaku velike priprave. U sušačkom sokolu, koji će ovaj slet rukovoditi, utrojeno je više podobroda, koji marljivo i uztrajno rae, da uzognome na hrvatskom kršu ova velika narodna ideja, uz pomoć ostale sokolske braće, doživiti svoj veliki uspjeh. Pozivi k ovom sletu kolici strane „Hrv. sokolskog saveza“ toli su strane župe i sisačkoga Sokola, koji ujedno tih dana slavi razvije i posvetu svoga barjaka odaslane su na sva bratska sokolska društva. Tehnički odbor „saveza“ odasiao je takodjer potrebne upute za natjecanja. Ako kojom slučajom potmetnjo, koje družtvu nije dobiti bolje kog je ovaj slet rukovoditi, umoljava se da se izvoli obratiti na Hrv. Sokol u Sušaku. Ovom sletu pozvani su svi slavenski sokolski savezi. Prikladni spomen-znakovi za ovaj slet biti će doskoro gotovi, kao što i posebne sletske dopisnice izrađene po slikaru Korljović-Janovskom. Ovih dana biti će na sva sokolska društva odaslane posebne upute i upitni arci za slet.

— Odziv braće k ovom sletu iz svih krajeva Hrvatske, kako nam je već dosele javljeno, biti će mnogobrojan. Iz Dalmacije doći će posebnimi parobrodi 500–600 sokolova. Zagrebački i karlovački Sokol dolaze korporativno. Mnoga će već družtva prijaviti za natjecanja. Dosele najavije svoje sudjelovanje na javnoj vježbi: Zagrebački Sokol, koji će vježbati sa Stjepom, te se dva odjela svojih najboljih vježbača na spravama. Hrvatski Sokol iz Karlovcima vježbati će sa Sokolom iz Bjelovara kopriličima te zasebice na petelim ručama. Hrvatski Sokol iz Koprivnice vježbati će „baton“. Hrv. Sokol iz Križevaca vježbati će „boks“. Hrv. Sokol iz Šibenika vježbati će „šut“. Sva dosta društva na spravama. Na sletu će se natjecati i sokoških društava: Dalj, Djakovo, D.

Slet sokolske župe „Strossmayerovo“. Preprije za ovaj slet, koji će se u Osieku dne 20. rujna o. g. obdržavati, u punom su jeku. Na sletu će korporativno sudjelovati deset hrvatskih sokolskih društava: Dalj, Djakovo, D.

Miholjac, Harkanović, Našice, Osiek gornji i doljni grad, Valpovo, Vinkovci i Vukovar sa po prilici 200 sokolova vježbača. Osječki odbori za priredbu sletu, koji su ovih dana izabrani, već su se konstituirali i svoj rad započeli. Glavna skupština sokolske župe Strossmajerove obdržavat će se u subotu dne 15. o. m. u 9 sati prije podne u gornjogradskoj sokolnici.

I opet nova povreda. Kakojavaju hrvatske novine, ministar je trgovine obustavio izdavanje lista „Ugarskog statističkog godišnjaka“ u hrvatskom jeziku. Odsada će se izdavati za Hrvatsku samo u magjarskom jeziku. Ta je odredba već i izvršena. Na ovo lijevo primjećuje „Narodna obrana“ iz Osike: „Odkako su hrvatski delegati svojom bojnovom borbom i hrvatskim govorima dokazali, da ne postoji jedinstvena ugarska država i da u toj državi sa 17 milijuna stanovnika ima i drugi, po zakonu nezavisnih članenika, kao što je i Hrvatska, odtada se boji Magari izdal i sa najsićušnjim stvarima pred stran svjet, po kojima bi se izpod ugarskog skuta vidio hrvatski rep“.

Međunarodna koturška utrka Graz-Zagreb. Zagrebački kotački klub „Ora“ priređuje dne 16. kolovoza o. g. međunarodnu kot utrku iz Graza preko Maribora, Celja, Krškoga u Zagreb. Duljina ceste iznosi 240 km, Nagrade sastojte iz počasnih nagrada i kolajna i imaju vrijednost do 1000 K. Utrka se vozi po pravilama D. R. B. odnosno po štajerskom klicu, savezu. Uložak iznosi za pojedino vozstava 8 kruna, te se prijeve bez uložaka ne primaju. Sakup je u Grazu, točno u 6 sati u jutro na Trščačkom cesti kod IV. hm. te će prvi vozači stići po prilici između 3 i 4 sata poslije podne u Zagreb. Vodići su, kao i mjeđunarone kotača zabranjeni. Cilj je kod domobranske vojarne, a razdjeljenje nagrada bit će u zagri, dion, pivovari, gdje se obdržave ujedno i pučka svečanost. Vozi se po svakom vremenu. Prijave prima do 15. kolovoza 10 sati u večer g. M. Mercp, Preradovićev trg broj 7.

Kupalište Varaždinske Toplice posjećilo je do 3. kolovoza o. g. 33664 gostiju. **Obraćam.** Novi urednik „Narodnih Novina“ dr. Egersdorfer piše niz clanaka o obraćunu između Hrvatske i Ugarske. Iz tog obraćuna razabiremo kako Magari gospodare hrvatskih novina. Po konačnom obraćunu za 1905. godinu, Hrvatska je imala dodeka svega K 53,152,358/80 a izdatke K 5,094,013/34. Čisti dohodak je iznosio po tomu K 47,211,356/46. Od toga 56 po sto Magarskoj K 26,438,359/62 a 44 po sto Hrvatskoj K 20,772,996/84, do u istini nije bilo izplaćeno Hrvatskoj nego K 20,974,877/40. Dakle dug Hrvatske za 1905. iznosi je K 1,832,151/63, te odbiv dug iz 1905. god. iz dvogodišnjega obraćuna dobiva Hrvatska K 1,832,151/63, te odbiv dug iz 1905. god. iz dvogodišnjega obraćuna dobiva Hrvatska K 1,630,207/07, a tih novaca u Hrvatskoj nema. Magari će stvoriti druge manje pakće i onaj višak biti premalen.

Zetva u Hrvatskoj bila je posve gotova do konca srpnja. Vrieme je za zetvu dobro posužilo. Pšenica je občeno dobro plaćala, osobito u Srijemu i izotčnom dielu virovitičke županije. U nekim krajevima bilo je dost snjeti, usled tog biće majstirnice slaba žetva. Občine Punjinci, Gorjan i Drenje za vrieme same zetve triju su veliku štetu od tuče. Ječam plaća dobro na obće zadovoljstvo gospodara. Zob je slaba. Kukuruz je usled zadnjih kiša u srpnju veoma napredovao, te se nadamo dobroj berbi. Krma je kako je poznato svuda vrlo slaba. Vesti glede vinograda su iz ciele zemlje vrlo povoljne. Rod je u vinogradu gospodare upravo iznadno. Šljivici su također pomeli obilan rod. Premda su plave Šljive usled velike suše i žage stradale, ipak su viste o obilju Šljive vrlo povoljne, osobito iz Srijema i Slavonije. Krumpira će ove godine biti vrlo malo. Povrće je također do sada pokazalo posve slab napredak. Kasniji kupus u grah će se možda iziši, koja je pala početkom ovog mjeseca, ipak popravit.

Opera u Zagrebu. Javljam iz Zagreba, da će se po stalnim glasinama koje se šire, početi od 1. siječnja 1909. u hrv. zam. kazalištu ustrojiti opera. U tu svrhu da je angažiran g. Orzelkić. Ako se pokaže dovoljan interes publike i ako budu finansijske prilike pogodovati programi će se opera i podignuti eventualno optužiti na naj stepen, na kojem je stajala za vrieme Miletića i Hreljanovića.

Hrvati na prazak izložbi. U subotu u večer prispije je u Prag posebni hrvatski vlak, kojemu se pridružiće putem i Slovenski. Mnogo je učitelja putovalo tim vlakom pod vodstvom Trstenjaka, na sveslavenski kongres. Hrvate su pratili zastupnici Lorković i Modrušan. Na granici češkoj u Gimundenu dočekao je izletnike tajnik sveslavenskog kluba Forman, a u

wenešovu tajnik izložbe Hlaváček. U Pragu su jugoslavenski gostovi na kolodvoru svećano dočekani. Zast. Modrušan zahvalio se je na srdćnom dočeku, naglasiv slavensku solidarnost, protiv kojoj ne mogu neprijatelji a ma baš ništa. U ime Hrvata govorio je još učitelj Klobučar, a u ime Slovenaca učitelj Jelen. Uz burne ovacije prošli su zatim jugoslavenski gosti špalir do kočija, koje su za njih bile pripravljene, te se odvezdje u svoju stanove.

Odsudjen na 1000 K globe. Okrugli sud u Mostaru osudio je list „Musavat“ na 1000 K globe radi članka „Otvoreno pismo ministru Burianu“.

Pokrajinske vesti.

Namjestnik Nardelli krenuo je u nedjelju jutrom c. k. yahtom „Dalmat“ put Rieke, da pojde u Badgastein.

Trgovačka i obrtnička komora u Splitu.

Ministar trgovine potvrdio je ponovni izbor Mata Vidovića predsjednikom i Špira Buja podprednjicom trgovske i obrtničke komore u Splitu za 1908. godinu.

Poštanske vesti. Danom 15. avgusta ov. god. kod poštanskih ureda u Zadru, Šibeniku, Splitu, Sinju, Hvaru, Visu, Korčuli, Metkoviću, Gradištu, Dubrovniku i Kotoru neće se više udariti pečat na pisma koja dolaze, bilo prosti bilo preporučeni. Žigom dolaska bit će inače svakako opskrbljena: a) pisma poste-restante, one koja su uručena vrataru hotela i t. d. za predaju ili sačuvanje, te i pisma preporučeni s naplatom; b) pisma koja su očvidno zakasnili i pogrešno upućena, te c) pisma koja se moraju povratiti ili proslediti u drugo mjesto.

Šumarska karta Dalmacije. Dr. Lujo Adamicović, Dubrovčanin, docent na bečkom sveučilištu, izradio je šumarsku kartu Dalmacije. Ovih dana putuje Dalmacijom u tu svrhu.

Kotorsko odoslanstvo. Stiglo je u Zadar odaslanstvo grada Kotora, sastavljeno od gospodinjice Radimiria, prisjednika Stefanovića i tajnika Ostojića, da intervenira u poslu razvjetne Kotora acetylenskom svjetlom.

Izusovci odlaže iz Zadra. Posle 45 godina boravka u Zadru, gdje je bio povezivan crkva Sv. Krševana, Izusovci odlaže iz ovog grada, pozvani od svojih starješina. Uzrok je, kažu, taj, što u Izusovčanima redu danas fali redovnika.

Za gojitelje stoke. Dneva 23. rujna o. g. bit će u Šinju pokrajinska izložba goveda, ovaca i svinjidi, da se potakne gojenje i razplod poimenuto živiloga, osobito poboljšanje domaćih pasmina. Dielit će se i nagrade, ali samo za govedu, ovce i krmad. Za nagradu može se natjecati svaki dalmatinski gojitelj stoke, koji dokaže svjedočom svoje občine ili svog seoskog glavara, da se bavi tom gojnjtom.

Podržavljenje privatnih solina u Pagu. U programu državnog rada za podizanje ekonomskih prilika Dalmacije nalazi se medju ostalim, podržavljenje i uređenje morskih solina. Započelo se već lani podržavljenjem morskih solina u Pagu. Financijske je uprava za kupnju tih solina potrošila 504, 588 kruna, a za njihovu pregradnju i preuređenje prama osnovi rudarskog savjetnika g. Petra Torgglera, potrošio je K 1,832,151/63, te odbiv dug iz 1905. god. iz dvogodišnjega obraćuna dobiva Hrvatska K 1,832,151/63, te odbiv dug iz 1905. god. iz dvogodišnjega obraćuna dobiva Hrvatska K 1,630,207/07, a tih novaca u Hrvatskoj nema. Magari će stvoriti druge manje pakće i onaj višak biti premalen.

Zetva u Hrvatskoj bila je posve gotova do konca srpnja. Vrieme je za zetvu dobro posužilo. Pšenica je občeno dobro plaćala, osobito u Srijemu i izotčnom dielu virovitičke županije. U nekim krajevima bilo je dost snjeti, usled tog biće majstirnice slaba žetva. Občine Punjinci, Gorjan i Drenje za vrieme same zetve triju su veliku štetu od tuče. Ječam plaća dobro na obće zadovoljstvo gospodara. Zob je slaba. Kukuruz je usled zadnjih kiša u srpnju veoma napredovao, te se nadamo dobroj berbi. Krma je kako je poznato svuda vrlo slaba. Vesti glede vinograda su iz ciele zemlje vrlo povoljne. Rod je u vinogradu gospodare upravo iznadno. Šljivici su također pomeli obilan rod. Premda su plave Šljive usled velike suše i žage stradale, ipak su viste o obilju Šljive vrlo povoljne, osobito iz Srijema i Slavonije. Krumpira će ove godine biti vrlo malo. Povrće je također do sada pokazalo posve slab napredak. Kasniji kupus u grah će se možda iziši, koja je pala početkom ovog mjeseca, ipak popravit.

Opera u Zagrebu. Javljam iz Zagreba, da će se po stalnim glasinama koje se šire, početi od 1. siječnja 1909. u hrv. zam. kazalištu ustrojiti opera. U tu svrhu da je angažiran g. Orzelkić. Ako se pokaže dovoljan interes publike i ako budu finansijske prilike pogodovati programi će se opera i podignuti eventualno optužiti na naj stepen, na kojem je stajala za vrieme Miletića i Hreljanovića.

Hrvati na prazak izložbi. U subotu u večer prispije je u Prag posebni hrvatski vlak, kojemu se pridružiće putem i Slovenski. Mnogo je učitelja putovalo tim vlakom pod vodstvom Trstenjaka, na sveslavenski kongres. Hrvate su pratili zastupnici Lorković i Modrušan. Na granici češkoj u Gimundenu dočekao je izletnike tajnik sveslavenskog kluba Forman, a u

wenešovu tajnik izložbe Hlaváček. U Pragu su jugoslavenski gostovi na kolodvoru svećano dočekani. Zast. Modrušan zahvalio se je na srdćnom dočeku, naglasiv slavensku solidarnost, protiv kojoj ne mogu neprijatelji a ma baš ništa. U ime Hrvata govorio je još učitelj Klobučar, a u ime Slovenaca učitelj Jelen. Uz burne ovacije prošli su zatim jugoslavenski gosti špalir do kočija, koje su za njih bile pripravljene, te se odvezdje u svoju stanove.

Izjavačica „Krešimirova župa“ u pratnji „Šibenske Glazbe“).

2. Vježbe podmladka

župe sa zastavicama uz pratnju glazbe.

3. Podmladak Šibenskog Sokola vježba na spravama.

4. Šibenski „Sokol“ vježba na spravama, a odio

mandalinskog „Sokola“ vježba sa batinama.

5. Prednjački zbor Šibenskog Sokola vježba na spravama.

6. Ženski podmladak Šibenskog „Sokola“

vježba vježbe sa cvjetnim lukovima uz pratnju glazbe.

7. Uzorne vježbe (sa V. prazak sletom).

Zahvala. Primalo je Murteru i rado objedljavajući:

— Po svršenom poslu sladan je počinak.

Od 2. veljače 1907., kadno je palo

prva rieč za osnivanje sokolskog društva

u Murteru do 2. o. m. uprav je prošla godina i p.

te kroz to kratko vreme, uzprkos svim

razinim zaprekama, slijedeći uviek dobre savjete,

uspisimo da oživotvorimo sladku misao i da

slavimo riedi god posvetu našeg društvenog

barjaka svi složni u našim redovima.

S toga ne samo radi liepe slave svećnosti,

već u obće radi svega, čim su prijatelji

našeg društva pripomogli, da slavije što je

čim ugodnij dužnost, da svima od svoga

sreća bratstvo zahvaljuje, a medju tima hoćemo

da spomenemo brata Ženka Donadina u Vo-

dicu i Z. Delfinu, učitelja u Murteru, koji

su društvi bili uvjek pri ruci od njegova

početka. Napose zahvaliti nam je kumu barjaka

našega, odličnom narodnom zastupniku Dru-

žu Antu Dilibiću i kumi dičnog gospodstvu

Utrku, koja se odmah na prvi način poziva određujuća.

Svih još jednom hvala i bratski pozdrav.

Zdravo! Uprava „Hrvatskog Sokola“ u Murteru.

Izletnici iz Blata. U ponedjeljak, dne

17. o. m. stiće oko 8 sati u jutro u Šibenik

naročitim parobrodom oko 100 izletnika iz

područja občine blatske na Korčuli, te će ostati

do 4 sati po podne, da pregledaju vinograde

u okolicu Šibenkskog, zaražene od filokse.

Vježbe ruskog ratnog mornarice. Ruska

ratna mornarica obdržavati će velike pomorske

vježbe između Krontstadta i Revala od 14. do

20. kolovoza. Istodobno će dva vojnička zborova

vježbat u Finskoj.

Slovenska tvornica sapuna. Gosp. Andrija Gabrček, poznati rđoldžub u Gorici i izdavatelj „Soče“, namjerava skoro podignuti tamo tvornicu sapuna. Kad bude tvornica dogradjena, javit ćemo, a već sada preporučamo našim trgovcima, da s ovim čestitom bratom Slovencem stupite u trgovske svezne.

Koliko se troši za novine u Americi.

U Americi se za novine troši poprije na godinu 4 milijard dolara. Novina ima preko 350.000, a dnevnika 27.000. Direktno i indirektno

zaposlenih ljudi oko novina ima jedan milion.

Milijun bračnih rastava u Sjedinjenim državama Amerike. U posljednih dvadeset godina provedeno je ništa manje nego jedan milijun raspista brakova. Toga već nema nigdje osim u Americi.

Zabrana noćnog rada u Italiji kuša se

zakonom urediti. Kao noćni rad smatra se obri-

nička uposlenost od 9 na večer do 4 u jutro.

Subotom se može raditi do 10 sati u noći.

Zabrana se proteže na sve vrste posla. Kazna je 50 lira za svaku osobu, koja radi. Radnik

plaćaju 30 lira globe. Radnik je nekažniv onda,

ako dokaže da je sagriješio samo pod pritiskom poslodavca.

Što mora raditi onaj koga je Zotti prevario?

Svaki koga je Zotti prevario ima se pri-

javiti na ces. i kr. austro-ugarski generalni

konsulat u New-Yorku. Prijava ima biti pro-

viđena s izpravom, na temelju kojih se po-

trazuje pravo. Pošto se ne zna da li se mora

prijava bilježiti, to neka se u prijavi umoli generalni konsulat, da preduprindi za biljež-

enja, a stranaka neka se obvezuje povratiti preduvjemljene iznosove.

Ali čini se, da u obće ne bi bili po-

trebno bilježiti te prijave, jer se salju na

naš konsulat.

Glede ovjerljivena podpisda neka stranaka

podje ili kotarskomu sudu ili bilježniku. Za

tim treba da po sudu ili bilježniku ovjerljiveni

podpis ovjerovi sa svoje strane i američki

konsulat. Za ovo ima svaka stranaka priložiti

prištajnu od 10 kruna.

Dva su američka konsula, na koje se

možemo obratiti, jedan je na Rici i drugi u

Trstu.

Kada prijave ovjerovi američki konsul,

iste će biti povraćene strankama, koje će ih

pak morati podnijeti na naš konsulat u New-

Yorku. Ovo se može učiniti preko vlade.

Toliko kada se prijava za ovjerljivenje

podpisa Šalju na američki konsulat u Trstu ili na Rijeku koliko kada se tako ovjerljivenje

prijevaje Šalju na vladu, najbolje je i najkoris-

nije to učiniti putem občine.

U izještu na vladu neka občina zemoli

istu, da radi prešnosti, te zaštite interesa, ove

prijave — nakon što su povraćene od ameri-

čanskoga konsula u Trstu ili Rici — nepo-

redno podnese na generalni konsulat u New-

Yorku.

U prijavi treba izjaviti:

1. koliko ti je novaca propalo kod bankovne kuće Frank

Zotti & Co.; 2. kada je novac bio predan

Frank Zottiju; 3. tko ga je predao; 4. na koga

je novac bio upravljen; 5. treba priklopiti

primnicu u kojoj drugu potvrdi, ako ju imas

kad se beže i 6. na koncu zamoli se konsulat,

da se zauzme, da pretrpjena šteta bude na

knadjena.

i Rho, hara i pustoši gdje godi može neka

zločinačka banda. Prošlog četvrtka vraćala se

odneka svoj kucu, koja se nalazi u Ali-

zini Cenegrati, neka sedamaest godišnja dje-

vojka, kad li su nenađano skočili iz grmija,

što se vuće uz cestu, preda nju nekoli mladići,

ščepali je i kušali da obore sa gnijesom na-

mjerom, da je učine ţrtvom svoje strasti. Ona

se je borila i otimala što su joj sile „dopuštale

i u nejednakoj joj borbi zlikovci razderala han-

jinu i kušali do putu. U nekom sretnom mom-

entu pošlo je njoj za rukom da ukromi se otme i

potejgene. Oni su brčali za njom, ali je dje-

vojka ipak mogla mogla da se spasi, jer joj je strava